Raadsvoorstel

Gemeente Westerkwartier

Titel	**Toetreding N.V. Fryslân Miljeu (Omrin)**	Zaaknummer	**19697235**
Openbaar	**Ja, met uitzondering van de bijlage samenwerkingsvoorstel**	Portefeuillehouder	**Bé Schollema**

Samenvatting

De raad besluit om toe te treden tot de publieke afvaldienstverlener N.V. Fryslân Miljeu (Omrin) en hiervoor aandelen te verwerven. Dit is nodig omdat het huidige contract voor de inzameling van restafval en GFT eind 2027 afloopt en een keuze moet worden gemaakt voor de toekomstige afvalinzameling. Hiermee bereiken we een toekomstbestendige afvalinzameling met meer grip op kosten, invloed op de dienstverlening en ondersteuning bij het behalen van de afvaldoelstellingen van de gemeente.

1 Voorgesteld besluit

1. Toe te reden tot N.V. Fryslân Miljeu middels het aandeelhouderschap en hiervoor Letteraandelen E te verwerven en hiermee een verbintenis aan te gaan met de B.V. Groningen Milieu voor de regionale uitvoer d.d. 01-01-2028;
2. Een krediet beschikbaar te stellen van 1,2 miljoen euro voor 15.800 letteraandelen;
3. Kennisnemen van de benodigde planning om de nieuwe dienstverlening per 1 januari 2028 operationeel te hebben.

2 Inleiding

In navolging op de raadsbrief van 8 september 2026 over de stand van zaken van de doorontwikkeling van de huis-aan-huisinzameling ontvangt de raad dit voorstel. Middels dit voorstel wordt de raad geadviseerd om het proces in gang te zetten om toe te treden tot de publieke dienstverlener N.V. Fryslân Miljeu voor de toekomstige huis-aan-huisinzameling die gefaseerd per 1 januari 2028 wordt uitgevoerd.

In de besluitvorming van 8 september heeft het college ingestemd om op grond van artikel 87 van de Gemeentewet geheimhouding op te leggen op de bijlage 'Voorstel samenwerking gemeente Westerkwartier en Omrin op het gebied van afvalinzameling' d.d. 25 juni 2026 aangezien deze vertrouwelijk verstrekte bedrijfsgegevens bevat als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, onder c, van de Wet open overheid. Deze geheimhouding blijft onverminderd van kracht tot besloten wordt tot beëindiging van de geheimhouding.

3 Beoogd effect

Het beoogde effect van dit voorstel is om de doelstellingen uit het vastgestelde afvalbeleidsplan `Samen op weg naar een circulaire toekomst 2025-2030' te halen. Om de doelstellingen te behalen is een stevige samenwerkingspartner nodig. Na gedegen onderzoek heeft de gemeente deze gevonden in N.V. Fryslân Miljeu. In het afvalbeleidsplan zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

- In 2028, 75% hergebruik en 100 kilo restafval;
- In 2030, 80% hergebruik en 80 kilo restafval;
- Een schone leefomgeving;
- In 2030 een optimale en toekomstbestendige afvalinzameling;
- In 2030 een betaalbare afvalinzameling.

4 Argumenten

1.1 Structurele oplossing voor falende marktwerking.
De afvalinzamelingsmarkt voor huishoudelijk afval kent een sterke concentratie met nog maar een beperkt aantal aanbieders. Door toe te treden tot N.V. Fryslân Miljeu kiest de gemeente bewust voor een alternatief model waarin deze afhankelijkheid van de markt wordt doorbroken. Hiermee wordt de uitvoering van de afvalinzameling geborgd voor de lange termijn.

1.2 Meer flexibiliteit in de dienstverlening.
Een belangrijk voordeel van deelname aan een publiek bedrijf is de mate van flexibiliteit in de uitvoering van de dienstverlening. Aanpassingen in de inzameling, zoals wijziging van inzamelfrequenties of de invoering van nieuwe systemen, kunnen in goed overleg worden doorgevoerd zonder dat dit leidt tot complexe contractwijzigingen of nieuwe aanbestedingen.

1.3 Meer grip op kostenontwikkeling.
Publieke bedrijven zoals N.V. Fryslân Miljeu sturen continu op een kostenefficiënte uitvoering, werken zonder winstoogmerk en hanteren tarieven die op de werkelijke kosten zijn gebaseerd. Op de langere termijn draagt dit bij aan een stabiele ontwikkeling van de afvalstoffenheffing voor inwoners.

1.4 Aandeelhouderschap biedt de gemeente Invloed op strategische koers en uitvoering.
Deze invloed stelt de gemeente in staat om de uitvoering beter in lijn te brengen met haar eigen beleidsdoelen, bijvoorbeeld op het gebied van circulariteit, afvalscheiding en dienstverlening. Daarnaast ontstaat meer ruimte voor een gezamenlijke lange termijnvisie.

1.5 Toegang tot kennis en expertise.
Afvalinzameling is een kapitaal- en kennisintensieve taak. Door toe te treden tot N.V. Fryslân Miljeu krijgt de gemeente toegang tot een bestaande organisatie met ervaring, infrastructuur en specialistische kennis.

1.6 Realisatie van noodzakelijke schaalgrootte.
Een efficiënte uitvoering van afvalinzameling vraagt om een bepaalde minimale schaal.
De bundeling van meerdere gemeenten binnen N.V. Fryslân Miljeu zorgt voor een efficiëntere inzet van middelen en leidt tot lagere kosten per aansluiting. Dit maakt het mogelijk om de dienstverlening kwalitatief hoogwaardig te houden tegen een aanvaardbaar kostenniveau.

1.7 Versterking van regionale samenwerking.
Het netwerk van meerdere gemeenten binnen de N.V. Fryslân Miljeu bevordert kennisdeling en maakt het eenvoudiger om gezamenlijke initiatieven te ontwikkelen, bijvoorbeeld op het gebied van afvalscheiding, communicatie richting inwoners en innovatieve verwerkingsmethoden.

1.8 Omrin heeft veel ervaring met de transitie van bron- naar nascheiding .
De meeste Omrin gemeenten werken al met het nascheidingsmodel, waardoor Omrin veel ervaring heeft met het optimaliseren van dit systeem. Omrin (c.q. Afvalsturing Friesland) beschikt over een moderne nascheidingsinstallatie voor het restafval. Omrin heeft ruime ervaring met het begeleiden van toetredende gemeenten bij de overstap van bron- naar nascheiding.

1.9 De regionale uitvoer via B.V. Groningen Milieusluit aan bij de bestaande samenwerking tussen Groninger gemeenten.
Omrin werkt met regionale B.V.'s onder N.V. Fryslân Miljeu. Voor Westerkwartier vindt de uitvoering plaats via B.V. Groningen Milieu, waarin Groningse gemeenten zijn vertegenwoordigd. Hierdoor wordt aangesloten bij een bestaande regionale samenwerkingsstructuur met gemeenten die vergelijkbare belangen hebben ten aanzien van de dienstverlening en bedrijfsvoering.

1.10 Kostenreductie vanaf 2029.
Het te verwachten kosteneffect na de volledige overname van de inzameldienstverlening door Omrin (inclusief huis-aan-huisinzameling met zijladers) in combinatie met het nascheiden van restafval is geprognosticeerd op €2,2 miljoen lagere kosten per jaar (circa € 80,- per huishouden). Indien rekening wordt gehouden met verhogingen van de Afvalstoffenbelasting (Wbm, ook wel verbrandingsbelasting genaamd) en de CO_2-heffing op het verbranden van restafval dan kan deze kostenverlaging ten opzichte van de huidige situatie in 2030 oplopen tot €2,5 miljoen (€ 94,- per huishouden) per jaar.

2.1 Het benodigde krediet maakt het mogelijk een aandelenbelang te verwerven dat past bij de omvang van de gemeente Westerkwartier en een evenwichtige zeggenschapsverhouding binnen Omrin waarborgt.
De keuze voor het verwerven van 15.800 aandelen is gebaseerd op een analyse van de huidige aandelenverhoudingen binnen N.V. Fryslân Miljeu in relatie tot het aantal huishoudens per deelnemende gemeente. Met dit aantal aandelen verkrijgt de gemeente Westerkwartier een aandelenbelang van 8,5% in N.V. Fryslân Miljeu. Daarnaast resulteert dit in een belang van 48,2% binnen B.V. Groningen Milieu, waarmee sprake is van substantiële invloed zonder een meerderheidspositie. Hierdoor ontstaat een evenwichtige verdeling van eigendom en zeggenschap tussen de deelnemende gemeenten. Het beschikbaar stellen van het hiervoor benodigde krediet behoort tot de kaderstellende en budgetrechtelijke bevoegdheid van de raad.

3.1 Niet behalen van de planning kan ervoor zorgen dat de gewenste ingangsdatum van1 januari 2028 niet gehaald wordt.
Het proces voor de doorontwikkeling huis-aan-huisinzameling is vroegtijdig gestart om ruim voor 1 januari 2027 het besluitvormingstraject af te ronden. Op 31 december 2027 eindigt het contract met de huidige inzamelaar van restafval en GFT en moet de nieuwe dienstverlening operationeel zijn. Door vroegtijdige besluitvorming kan de implementatie in gang gezet worden en kunnen de inwoners vroegtijdig in het proces meegenomen worden, zodat de inzameling per 1 januari 2028 geruisloos van start kan gaan.

3.2 De raad wordt voldoende in staat gesteld om zich een oordeel te vormen over het voorgenomen besluit van het college.
In aanloop naar de definitieve besluitvorming is voorzien in verschillende mogelijkheden voor de raad om informatie te verkrijgen en aandachtspunten mee te geven. Raadsleden kunnen vooraf schriftelijke en technische vragen stellen en worden door middel van een werkbezoek aan Omrin in Oudehaske geïnformeerd over de praktische uitvoering van de dienstverlening op het gebied van nascheiding en inzameling

5 Kanttekeningen

1.1 Toetreding tot N.V. Fryslân Miljeu brengt juridische aandachtspunten met zich mee die zorgvuldig zijn beoordeeld.
Er is sprake van een bestaande juridische structuur waartoe wordt toegetreden. Het betreft de N.V. Fryslân Miljeu maar onder deze N.V. zijn diverse regionale B.V.`s geplaatst die de regionale werkzaamheden uitvoeren. Voor de gemeente Westerkwartier zal toetreding betekenen dat er middels de aandelen E een verbintenis wordt aangegaan met de B.V. Groningen Milieu. In deze B.V. zijn meerdere Groningse gemeenten aandeelhouders zoals Het Hogeland, Eemsdelta en Westerwolde.

De N.V. Fryslân Miljeu is een publieke organisatie, daardoor kan een beroep worden gedaan op de uitzonderingsgrond 'quasi-inbesteding' zodat de gemeente Westerkwartier de genoemde taken zonder verplichte aanbesteding aan N.V. Fryslân Miljeu kan toewijzen. De juridische bescheiden (statuten) zijn door de gemeente voorgelegd aan Trip Advocaten en Notarissen. Hieruit kwamen enkele punten naar voren waarop verduidelijking nodig was en na het verkrijgen van deze verduidelijking zijn er geen juridische belemmeringen meer voor de doorgang van het proces.

2.1 Het verwerven van aandelen brengt financiële risico's met zich mee.
Bij aandelen bestaat het risico het ingelegde bedrag kwijt te raken als een bedrijf failliet gaat. In dit geval zou het betekenen dat de gemeente het bedrag van € 1,2 miljoen kwijt is. Gelet op de solide bedrijfsvoering die is gebaseerd op het in rekening brengen van de daadwerkelijke kosten aan de gemeenten worden er geen verliezen gemaakt waarmee het bestaan van de N.V. Fryslân Miljeu in het geding kan komen. Dit risico is zeer beperkt.

3.1 Aandeelhouderschap voor langere tijd.
Het aandeelhouderschap wordt aangegaan voor langere tijd en eindigt niet van rechtswege zoals een contract als de einddatum is bereikt. Voor het aandeelhouderschap geldt een opzegtermijn van 5 jaar. De verwachting is niet dat dit tot problemen gaat leiden, omdat het aandeelhouderschap inhoudt dat er gestuurd kan worden op de bedrijfsvoering.

3.2 Niet kunnen profiteren van positieve prijsontwikkelingen in de markt.
In periodes van laagconjunctuur zijn private partijen genoodzaakt om scherper in te schrijven, mogelijk zelfs onder kostprijs om opdrachten binnen te halen. Dit kan soms tot onverwachte prijsvoordelen leiden voor de gemeente. Een publieke partij brengt kosten aan de aandeelhouders in rekening op basis van kostprijs en wijkt hier niet vanaf.
Hoewel dit voordeel zich incidenteel kan voordoen, is de verwachting dat de voordelen van samenwerking met een publieke uitvoeringsorganisatie opwegen tegen dit nadeel.

3.3 Een opdracht wordt aan de markt onthouden.
De opdracht wordt met een quasi-inbesteding 1 op 1 gegund en komt hierdoor niet op de markt en zal in principe ook niet meer beschikbaar komen voor de markt. Gelet op het feit dat veel

bedrijven voor de huis- aan- huisinzameling een terugtrekkende beweging maken is het effect hiervan zeer beperkt.

6 Financiën

Verwerven van aandelen
Om te kunnen toetreden tot de N.V. Fryslân Miljeu zal de gemeente aandelen E (BV Groningen Milieu) in de N.V. Fryslân Miljeu verwerven. De nog definitief te bepalen uitgifteprijs per aandeel van de aan de gemeenten uit te geven letteraandelen E in N.V. Fryslân Miljeu bestaat uit de nominale waarde (€ 4,53 per aandeel) plus de inkoop in de opgebouwde reserves (agio) in de holding N.V. Fryslân Miljeu. Deze inkoop bedraagt op basis van de jaarcijfers van 2025 € 71,74 per aandeel, waarmee de verwachte prijs per aandeel uitkomt op een bedrag van € 75,97.

Het aantal door Westerkwartier te verwerven aandelen bedraagt 15.800. De hiermee gemoeide investering bedraagt zodoende € 1,2 miljoen. Als de gemeente in 2026 besluit tot het nemen van aandelen in N.V. Fryslân Miljeu, zal de vastgestelde jaarrekening van N.V. Fryslân Miljeu over 2026 bepalend zijn voor de hoogte van het inkoopbedrag.

De aandelen die worden verworven door Westerkwartier komen als bezit op de balans terug onder de Financiële vaste activa. Voor de financiering van de aandelen worden liquide middelen aangetrokken. Hieraan zijn rentelasten verbonden. Bij een rentepercentage van 1,75% bedragen deze rentelasten circa € 21.000 per jaar. Daartegenover staat de toekomstige dividenduitkering die deze rentelasten geheel compenseren.

7 Communicatie

Op dit moment van de besluitvorming is een communicatietraject niet van toepassing. Het ondertekeningsmoment van de overeenkomst zal worden gedeeld met de gebruikelijke communicatiekanalen van de gemeente. Voor het vervolgtraject van implementatie en uitvoering zal medio 2027 een communicatieplan worden opgesteld en aan de hand hiervan worden de inwoners uitgebreid geïnformeerd en meegenomen in het proces.

8 Participatie

Op dit moment in het besluitvormingsproces is een participatietraject niet van toepassing. De keuze voor N.V. Fryslân Miljeu wordt gemaakt op basis van een uitgebreid onderzoek. Wel is er ruimte voor participatietrajecten in de toekomst als de gemeente besluit de dienstverlening te wijzigen. Om de gevoelens van inwoners te peilen, is dit onderwerp besproken aan de milieutafel van juli 2025 en juni 2026. Daaruit bleek dat een omschakeling naar na nascheiding in algemene zin positief is ontvangen, mits hierover duidelijk wordt gecommuniceerd.

9 Vervolg

Na de definitieve besluitvorming door de gemeenteraad zal de uitkomst aan N.V. Fryslân Miljeu worden teruggekoppeld. In de aandeelhoudersvergadering van 11 december 2026 zal er gestemd worden over de toetreding van de gemeente Westerkwartier en vervolgens wordt er een dienstverleningsovereenkomst opgesteld waarin de gemaakte afspraken over de dienstverlening worden vastgelegd.

10 Bijlagen

1. Voorstel samenwerking gemeente Westerkwartier en Omrin op het gebied van afvalinzameling (26 juni 2026).

Het college van burgemeester en wethouders,

Ard van der Tuuk	Ruud Kleijnen
Burgemeester	Gemeentesecretaris

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Westerkwartier,

Heeft het voorstel gelezen: van 16 september 2026,

Besluit het volgende:

1. Toe te reden tot N.V. Fryslân Miljeu middels het aandeelhouderschap en hiervoor Letteraandelen E te verwerven en hiermee een verbintenis aan te gaan met de B.V. Groningen Milieu voor de regionale uitvoer d.d. 01-01-2028;
2. Een krediet beschikbaar te stellen van 1,2 miljoen euro voor 15.800 letteraandelen;
3. Kennisnemen van de benodigde planning om de nieuwe dienstverlening per 1 januari 2028 operationeel te hebben.

Aangenomen in de openbare vergadering van
de raad van de gemeente Westerkwartier op 18 november 2026.

Ard van der Tuuk
Burgemeester

Hanna Mutter-Jansen
Griffier